PETRU ZUGUN

„VERBE COPULATIVE" CU FUNCTIE DE „NUME PREDICATIVE IN FRAZA" SI, CONCOMITENT, DE „PREDICATE NOMINALE INCOMPLETE"

1.*a.* Încercând să calificăm, uzând de terminologia tradiţională, cele două subordonate din fraza „O catedră a ajuns să fie ce ne spune ghicitoarea […]" (Ovid Densusianu, *Opere,* I, Bucureşti, 1968, p. 174), nu putem spune altfel decât că *a fi* este, *în acelaşi timp,* atât „nume predicativ în frază" – cerut fiind de „verbul copulativ", neînsoţit de „nume predicativ", *ajunge,* din regenta ei –, cât şi prima parte a unui „predicat nominal incomplet", deci „subordonată predicativă", care „cere", şi ea, în consecinţă, o „predicativă", aceasta fiind a treia şi ultima propoziţie, *ce ne spune ghicitoarea,* a frazei în discuţie. Suntem astfel determinaţi să spunem că o propoziţie, *să fie,* în cazul de faţă, este concomitent şi propoziţie, dar şi parte de propoziţie, interpretare inacceptabilă, dar impusă implacabil de caracterul defectuos al teoriei bazate pe postularea existenţei „verbelor copulative".

Fraze în care apar propoziţii de tipul exemplificat – adică „propoziţii predicative" şi conţinând „verbe copulative" neînsoţite de „nume predicative" – pot fi identificate (sau formate) relativ curent.

Sunt întru totul corecte frazele următoare, care pot fi invocate în acelaşi scop – identificabil şi în precizările anterioare –, acela al contestării opiniei tradiţionale după care există „verbe copulative" („nepredicative"), „nume predicative", „predicate nominale" şi „subordonate predicative", în baza căreia, în situaţii de genul celei de mai sus, trebuie să admitem, ilogic, că partea este egală cu întregul:

A. *El pare că este cum îl ştii.*
El pare că a rămas cum îl ştii.
El pare că devine ce ne place (să fie).
El pare că se face cum ne place (să fie) ş.a.,

în care „verbul copulativ" *pare* intră în structuri frastice cu „verbele copulative" *a rămas, devine* şi se *face* „devine", formând „propoziţii predicative" în care aceste verbe sunt şi „nume predicative în frază", dar şi, concomitent, „predicate nominale incomplete" în relaţie cu „subordonata predicativă" care le succede, ultima propoziţie a fiecărei structuri;

B. *El a ajuns să pară cum nu este în realitate.*
El a ajuns să însemne pentru mine ce nimeni altul nu înseamnă.
El a ajuns să se facă cum nu fusese vreodată ş.a.,

DACOROMANIA, serie nouă, V–VI, 2000–2001, Cluj-Napoca, p. 325-330

BDD-A1871 © 2000-2001 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 20:50:33 UTC)

în care „verbul copulativ” *a ajuns* intră în structuri relaționate cu „verbele copulative” *să pară, să însemne* sau *să se facă,* fiind şi ele atât propoziții, cât şi părți de propoziții, în interpretarea comună.

Poate fi invocată aici şi fraza: „Lasă-mă să-ți spun că nu se poate să rămâi mereu aşa cum eşti” (I. Minulescu, frază citată în *Dicționarul limbii române,* IX, Litera *R,* Bucureşti, 1975, p. 85, la articolul *rămâne*), în care apare combinația de „verbe copulative” *rămâi–eşti,* în care *eşti* este atât parte a „predicatului nominal”, cât şi a „numelui predicativ în frază” (*aşa cum eşti*), în care *aşa* poate să lipsească: *să rămâi cum eşti.*

Este neîndoielnic că sensurile – care există ca atare – ale „verbelor copulative” nu îngăduie orice fel de combinații între ele, însă structurile invocate mai sus sunt suficiente pentru a ajunge la concluzia, sugerată anterior, după care este necesar să abandonăm teoria existenței „verbelor copulative” şi a unităților sintactice identificate pe această bază. De altfel, aşa cum se ştie bine, până acum au fost aduse şi alte argumente pentru aceasta şi s-au făcut demonstrații greu – dacă nu chiar imposibil – de combătut[1].

Pe baza demonstrației inedite de mai sus, susținem şi noi că verbele numite, obişnuit, „copulative” sunt, şi ele, predicate verbale, cerând determinante obligatorii, propozițiile subordonate numite *atributive circumstanțiale* (subordonate predicative), în structurile de mai sus fiind, în fiecare propoziție, numai predicate verbale, câte o principală (prima) şi câte două subordonate atributive circumstanțiale (a doua şi a treia propoziție), determinante obligatorii, datorită insuficienței semantice atât a verbelor, cât şi a numelor, exprimate sau neexprimate, din regentele lor, pe care le determină, concomitent. În interpretarea noastră, fostele „jumătăți” de entități sintactice diferite – „nume predicativ în frază” şi „predicat nominal incomplet” – devin entități separate, predicate verbale, respectiv atributive circumstanțiale.

1.*b.* Există structuri sintactice similare şi în cadrul a ceea ce, tradițional, se numeşte *propoziție,* precum în cazul „propozițiilor” – noi le considerăm fraze – în care „verbul copulativ” însoțit de „nume predicativ” este la un „mod nepredicativ”, precum în construcția sintactică „*de pare-a fi de scânduri*”, parte a frazei „Se zguduie tot domul de pare-a fi de scânduri” (M. Eminescu, *Strigoii*), în care *a fi,* „verb copulativ” la modul infinitv, mod „nepredicativ”, după interpretarea tradițională, este atât parte a numelui predicativ al „verbului copulativ” *pare,* cât şi, concomitent, el însuşi, „verb copulativ” avându-şi „numele său predicativ” *de scânduri.* Şi în astfel de situații suntem siliți să constatăm – ilogic, dacă ne conducem după teoria existenței „verbelor copulative” –, că verbul *a fi,* în cazul de față, este doar o parte a unei părți, *a fi de scânduri.* Aproape că nici nu mai este nevoie să adăugăm că denumirea de „nume predicativ” impune noțiunea de

[1] Să se vadă, în special, monografia lui G. G. Neamțu, *Predicatul în limba română,* Bucureşti 1986, p. 53–155, şi bibliografia comentată de autor.

BDD-A1871 © 2000-2001 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 20:50:33 UTC)

„predicat (nominal)”, deci de propoziție, şi, în consecință, şi de predicativitate a „modurilor nepersonale”, astfel că noi considerăm că în construcția sintactică de mai sus trebuie identificate (în afară de principala şi regenta – pentru a doua propoziție – *se zguduie tot domul*) *două* subordonate, *de pare* (consecutivă) şi *a fi de scânduri* (atributivă circumstanțială la *domul,* subiect subînțeles în regenta ei, propoziția anterioară, şi la *pare,* predicatul verbal al acesteia). Alte exemple, în contexte citate, sunt părțile subliniate din:

„Ale piramidei visuri, ale Nilului reci unde,
Ale trestiilor sunet, ce, sub luna ce pătrunde,
Par a fi snopuri gigantici de lungi sulițe de argint,
Toat-a apei, a pustiei şi a nopții măreție
Se unesc […]” (M. Eminescu, *Egipetul*);

„A doua zi servi la masă o piramidă ce *părea a fi de zahăr*” (citat preluat din *Dicționarul limbii române,* tomul VIII, partea I, litera *P, P – PĂZUI*, Bucureşti, 1972, p. 293, coloana 1, la verbul *părea*);

„[…] care […] *se părea a fi* cel mai viteaz *apărător* al țării” (Al. Odobescu, *loc. cit.)*

„Nu sunt *ce par a fi*” (Ion Minulescu, *loc. cit.*), în care, prin „împlinirea” subordonatei atributivei circumstanțiale, *ce… a fi,* cu regenta ei, *par,* şi ea atributivă circumstanțială, pronumele relativ *ce* „introduce” regenta ei.

Pot fi identificate combinații, similare cu *pare – este,* şi în următoarele structuri:

A. *El pare a deveni corect.*
El pare a se face frumos.
El pare a însemna o persoană importantă (pentru ea) ş.a.,

în care apar combinațiile verbului *pare* cu *devine* şi, respectiv, *se face* „devine” şi *înseamnă* „este”;

B. *El a ajuns a fi un factor important.*
El a ajuns a însemna un lucru important ş.a.,

în care *a ajuns* se combină, pe rând, cu *a fi* şi *a însemna,* toate, în terminologia curentă, „verbe copulative” însoțite de „nume predicativ” care sunt, concomitent, şi „nume predicative” şi au şi ele propriile lor „nume predicative”, interpretări, neîndoielnic, inacceptabile.

Poate fi reiterată observația privind limitarea – din motive de ordin semantic – a combinațiilor de verbe din categoria ilustrată, repetat, aici. De exemplu, nu se poate spune *el rămâne a părea (să pară) vesel/că este vesel* ş.a.

Concluzia care rezultă din examinarea construcțiilor sintactice de la **1.*b.*** este similară cu aceea expusă la **1.*a.:*** orice verb, la orice mod, este predicativ în situația în care are determinant obligatoriu de tipul *atributului circumstanțial (atributivei circumstanțiale),* aşa cum, mai sus, sunt verbele *pare, a fi, a deveni, a se face* şi *a însemna* (în propoziții subordonate, atributive circumstanțiale) şi, *corect, persoana,*

BDD-A1871 © 2000-2001 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 20:50:33 UTC)

factor, lucru, vesel (atribute circumstanţiale)[2]. Numai aceste interpretări, care transformă în unităţi sintactice specifice jumătăţile de unităţi din analiza tradiţională, pot evita confuzia, inacceptabilă, a părţilor de propoziţie şi confuzia acestora cu propoziţiile.

1.*c.* Pentru noi, au aceleaşi structuri propoziţionale atât enunţurile de la **1.*a.*** şi ***b.***, cât şi un enunţ precum *(ea) mă crede că (eu) o consider că (ea) se socoteşte înţeleaptă,* adică structurile *(subiect) + complement + predicat + (subiect) + complement + predicat + (subiect) + predicat + atribut circumstanţial,* propoziţiile fiind: *principală + atributivă circumstanţială + atributivă circumstanţială:* în consecinţă, şi analiza sintactică este, peste tot, aceeaşi. De asemenea, peste tot, apar verbe insuficiente semnatic, este drept că în grade diferite, mai accentuat la ***a.*** şi ***b.***, mai redus la ***c.***, fapt care impune ca determinanţii obligatorii să fie precizaţi.

Fiind vorba, de fiecare dată, de determinanţi obligatorii, prin propoziţii va trebui să înţelegem atât *comunicări complete,* cât şi, pentru situaţii ca cele de mai sus, *comunicări incomplete.* Reprezintă comunicări complete propoziţiile independente şi propoziţiile coordonate din frazele fără subordonate şi reprezintă comunicări incomplete propoziţiile subordonate şi regentele lor.

2.*a.* La argumentele aduse sub **1.**, în favoarea interpretării ca *predicative* pentru orice verb la orice mod, adăugăm altul, de „natură logică", acesta numai sugerat mai înainte: caracterul corelativ, din punct de vedere funcţional, al noţiunilor de „nume predicativ" şi de „verb copulativ".

Pe această bază, trebuie să spunem că, dacă pretindem că „verbul copulativ" este nepredicativ, fiind insuficient, sub raport semantic, pentru a forma singur predicatul, atunci şi singur, fără „verb copulativ", „numele predicativ" nu este predicativ (iar „subordonata predicativă" nu este propoziţie), findcă reprezintă şi el numai o jumătate, „cealaltă jumătate" a „predicatului nominal" (iar verbul din predicativă trebuie considerat „verb nepredicativ"); în consecinţă, analiza sintactică tradiţională este, cel puţin pentru aceste situaţii, contradictorie, deci inacceptabilă.

2.*b.* Observaţia de la **2.*a.*** a fost formulată explicit, prima dată, probabil, aici, însă este posibil ca, subconştient, cel puţin, să fi fost intuită de cei care, gândind de pe o poziţie opusă celei susţinute de noi, neagă existenţa propoziţiilor subordonate (a *tuturor* subordonatelor), pe care le reduc la funcţiile denumite prin părţile de propoziţie corespunzătoare acestora (subiectiva la subiect, completivele la

[2] Pentru alte argumente, să se vadă, în special, monografia lui Ştefan Hazy, *Predicativitatea. Determinare contextuală analitică,* Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1997, şi bibliografia (probabil exhaustivă!) comentată (cel mai adesea) sau indicată de autor. Să se vadă şi articolul nostru *Propoziţii şi părţi de propoziţie,* în volumul colectiv *Limbaje şi comunicare,* II, Iaşi, 1997, p. 182–185.

BDD-A1871 © 2000-2001 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 20:50:33 UTC)

complemente[3]), însă aceşti gramatici ajung astfel la interpretări sintactice chiar mai contestabile decât cele cultivate de tradiție, fiindcă nu recunosc ca propoziții construcțiile sintactice, cum este şi cea reprezentată de predicativă, în care apar subiecte şi predicate proprii ei, adică *părți principale de propoziții,* considerate ca atare şi de ei. Cum ar putea să nu fie propoziție, ci numai „nume predicativ”, de exemplu, „cu structură de propoziție”, *că voi vreți asta,* din fraza *Opinia mea este că voi vreți asta,* când această construcție sintactică are atât subiect propriu *(voi)*, cât şi predicat specific *(vreți),* deci părți principale de propoziție? Întrebarea poate fi pusă pentru cele mai multe situații sintactice invocate de aceşti gramatici care – bazându-se, explicit sau implicit, pe modele, greşite, credem noi, de sintaxă ale unor limbi străine, germană ş.a. – elimină din sintaxă noțiunea de *propoziție subordonată*.

Dacă subordonata „predicativă” ar fi doar echivalentul propozițional al părților de propoziție numite „nume predicativ”, ar trebui ca subiectul ei să fie, totdeauna, identic cu acela al regentei sale – fiindcă, prin definiție, „numele predicativ” caracterizează *acest* subiect, nu alt subiect –, însă realitatea lingvistică contrazice această cerință elementară, astfel că, în enunțuri precum *el este/cum îl ştiu toți, el a devenit/ce ne-am aşteptat* etc., fiecare propoziție are subiectul (şi predicatul) ei propriu; atributiva circumstanțială (ca şi atributul circumstanțial) nu impune identitatea de subiect cu regenta.

În propozițiile din categoria celor exemplificate, în care deci „predicativa” are atât subiect specific, cât şi „nume predicativ” propriu, acesta califică, normal, subiectul ei, nu subiectul regentei, fapt care trebuie să fie considerat cel puțin contradictoriu pentru gramaticii care susțin existența subordonatei predicative şi corespondența ei funcțională cu numele predicativ; noi susținem că acest argument anulează nu numai statutul predicativei, ci şi corespondența precizată.

3. În relația indirectă, dar necesară, cu cele prezentate mai sus, stă şi observația următoare, referitoare la lipsa de reacție, fie negativă (de neacceptare), fie pozitivă (de acceptare), identificată la susținătorii interpretărilor sintactice tradiționale față de argumentele şi demonstrațiile, şi față de concluziile bazate pe ele, nevoite să modifice radical modul de analiză sintactică tradițională a predicatului şi a „subordonatei predicative”, noțiuni fundamentale, nu unele oarecare. Deşi au trecut peste treizeci de ani („o generație”)[4] de când se manifestă noua interpretare, care a căpătat, treptat, consistență deosebită, nimic nu i s-a opus,

[3] Să se vadă, recent, Dumitru Irimia, *Gramatica limbii române,* Iaşi, 1997 (care, mărturisit, preia, dezvoltându-le până la extrem, propuneri de interpretare sintactică făcute de G. Ivănescu, de Ecaterina Teodorescu ş.a.), p. 369–491.

[4] Începutul propriu-zis l-a făcut D. D. Draşoveanu, în 1967; ulterior, cu argumente noi, reluate şi dezvoltate progresiv, s-au înscris: Elena Neagoe, D. D. Draşoveanu, Valeria Guțu Romalo, Vasile Şerban, P. Zugun, Ştefan Hazy şi alții (să se vadă cele două volume de autor, citate la notele anterioare, precum şi articolul nostru *Funcțiile sintactice ale verbului „copulativ”* ***(a) fi,*** în StUBB, Philologia, XL, 1997, fasc. 1, p. 31–33).

BDD-A1871 © 2000-2001 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 20:50:33 UTC)

încă, fățiş, din partea reprezentanților interpretării anterioare, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat[5]; or, se ştie că, în ştiință, pentru progresul ei, urmărit de toți, pe deasupra orgoliului profesional, obiecțiile, dacă există, trebuie făcute explicite. Până acum, nu paralelismul opiniilor, ci interferența şi chiar opunerea lor a caracterizat evoluția gramaticii româneşti, dar se pare că au apus vremurile fericite, de acum trei-patru decenii, în care polemicile (extrem de decente, exemplare, chiar) – despre „genul neutru/ambigen" românesc, despre numărul de declinări şi de conjugări, despre diateze, despre „verbele semiauxiliare" ş.a. – au contribuit mult la progresul cunoaşterii şi interpretărilor aceloraşi realități lingvistice. Au fost vremuri în care preopinenții „învinşi" nu se simțeau ofensați, ci, dimpotrivă, copărtaşi la sporul cunoaşterii ştiințifice. Să sperăm că viitorul imediat va risipi, totuşi, nedumerirea exprimată aici față de starea de spirit prezentă, nefavorabilă – o spunem cu regret – progresului, deopotrivă ştiințific şi moral, în sintaxa limbii române.

Universitatea „Al. I. Cuza"
Iaşi, Bd. Copou, 11

[5] Singura excepție o constituie Corneliu Dimitriu, ale cărui argumente, din articolul consacrat temei în discuție, *Verbul predicativ şi predicatul nominal – concepte indispensabile în gramatica românească,* în „Revista de lingvistică şi ştiință literară", 1997, nr.3 (171), mai – iunie, p. 158–166, nu sunt convingătoare: inexistența echivalentelor verbale sintetice în toate situațiile, insuficiența semantică a verbelor copulative, echivalarea structurală a părții nonverbale din expresii cu numele predicativ, dubla valență a verbelor copulative. Va trebui să se răspundă, punctual, la toate argumentele invocate până acum în favoarea interpretărilor noi, față de morfosintaxa tradițională.

BDD-A1871 © 2000-2001 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 20:50:33 UTC)